

ВСТУП

Поняття про штучний камінь та його різновиди. Використання штучного каменю в скульптурі та архітектурі

Професійне зростання реставратора неможливе без досконалого знання засобів та матеріалів, які використовують у реставраційній практиці. Навчальний процес майбутнього реставратора на кафедрі архітектури та реставрації Національного університету «Львівська політехніка» побудовано таким чином, щоб упродовж навчання він ознайомився й опанував практичні навички та різноманітні техніки збереження пам'яток кам'яної пластики. Повний навчальний курс для студентів спеціалізації «Реставрація творів мистецтва з каменю» містить предмет «Реставрація скульптури або архітектурної деталі з штучного каменю». Що стосується каменю, то цей термін трактують дуже широко – адже ми працюємо не лише з натуральним, але й зі штучним каменем. Терміном «штучний камінь» позначають комплекс матеріалів, що їх будівничі та скульптори використовують уже близько п'яти тисяч років. Матеріали на основі гіпсу та вапна застосовували в Давньому Єгипті, Індії та Китаї. Широко відома біблійна згадка про застосування цегли під час будівництва Вавилонської вежі. В Давньому Римі використовували штучний камінь (так званий «бетон») на основі гірської породи вулканічного походження під назвою «пуцолана». Відомі пам'ятки з таких матеріалів як випалена або й, навіть, сира глина, гіпс, стюки та штучні мармури на основі гіпсу, штучний камінь на основі білого та портландцементів. До мистецьких творів ХХ ст. належать штучні граніти та мармури на основі синтетичних смол. Художні вироби та мистецькі твори виготовлені зі штучного каменю часто трапляються на фасадах та в інтер'єрах пам'яток архітектури історичних міст, зокрема Львова. Також це і декоративна пластика, й історичні пам'ятки, які вже сьогодні є частиною музейних колекцій. У навчальному посібнику розглянуто тео-

ретичні засади реставрації творів мистецтва зі штучного каменю, методику виконання завдань безпосередньо у матеріалі в умовах практичної реставрації. Під час написання посібника автори, перш за все, керувалися десятим пунктом Венеційської хартії (Міжнародної хартії з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць, прийнятої 31 травня 1964 року), в котрому зазначено: «У тих випадках, коли застосування традиційної техніки виявиться непридатним, зміцнення нерухокої історичної пам'ятки може бути здійснене за допомогою сучасної техніки консервації та будівництва, ефективність якої доведена науковими даними й гарантована практичним досвідом». Запропонований посібник допоможе набути навички виконання дослідницьких робіт під час реставрації архітектурної деталі або скульптури зі штучного каменю, та оволодіти сучасними прийомами виконання доповнень та технікою і технологією підбору матеріалів в умовах реставрації. У навчальному посібнику описано повний комплекс необхідних заходів, що їх застосовують під час реставрації та консервації творів мистецтва зі штучного каменю, а також ті матеріали і реставраційні технології, які автори апробували на практиці.